

AVIFAUNA GOUDANA.

„Intusschen lijkt het mij voor de Hollandsche vogelstudie van belang, wanneer mijn voorbeeld wat meer gevolgd werd en ook uit andere provinciën van het land locale avifaunae bekend werden, zoodat men met-tertijd een juist overzicht zou kunnen krijgen van de verbreiding der verschillende vogelsoorten binnen Nederland's grenzen.”

Dr. C. EYKMAN.

(Jaarbericht der Club van Nederlandsche Vogelkundigen No. 2).

INLEIDING.

Met het publiceren van onderstaande lijst bedoelen wij te geven een systematisch overzicht van de vogels voorkomende in de omstreken van Gouda, een op vogelkundig gebied nog te weinig bekend terrein. Maar het laatste zeer ten onrechte, hetgeen deze lijst, naar wij hopen, zal doen blijken.

De omstreken van Gouda vormen een eigenaardig terrein. Wij vinden er n.l. verschillende landschapstypen bijeen, wat, dit spreekt vanzelf, aanleiding kan geven tot een zeer gevarieerde flora en fauna. Dit is inderdaad dan ook het geval en blijkt ten duidelijkste in de vogelwereld.

De groote uitgestrekte polders ten westen en ten zuiden van de stad vormen met hun onafzienbare grasvlakten, hun breede dijken en vele slooten een dorado voor die vogelsoorten, die karakteristiek zijn voor de Hollandsche lage landen.

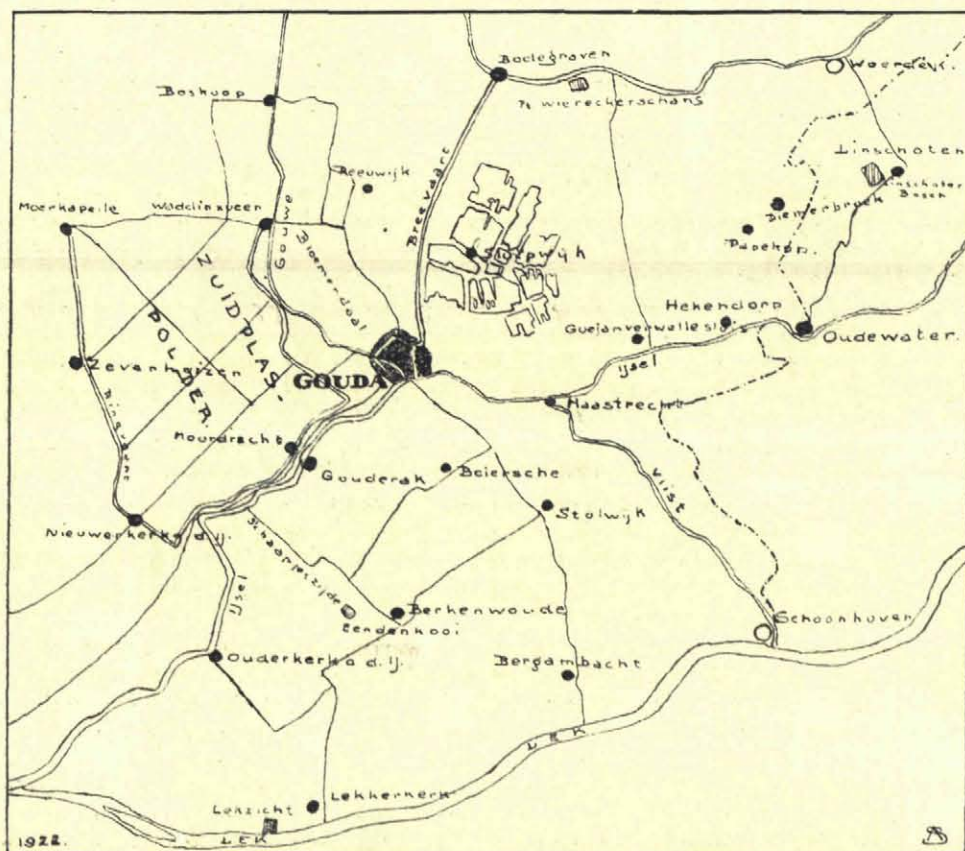
Wat kunnen ze mooi zijn, die groene weiden, als ze overgoten liggen van zonneglans, als de Zwaluwen dansen en zwieren bij hun nest, als de Torenavalk jubelend rondtrekt over weiden en watervlakken, als 't opgewekt geroep van den Grutto weerklinkt over de velden, als de Leeuwerik zinderend hangt in 't azuur-blauw dat hoog koepelt, en z'n lied uitjubelt dat vol is van lenteweelde en van de vrijheid in de natuur, en hoog in de luchten majestueus de Ooievaar zweeft met strakbreede wieken op den adem van den wind, die hem omvat en streelt en in deinende golving steeds hoger opvoert. Dat is 't leven van de Hollandsche weiden!

Dan ten noorden van de stad de Reeuwijksche en Sluipwijksche Plassen, waar de Woudaapjes geheimzinnig huizen in de rietpollen en de reinwitte Sterns jagen en wiekelen, waar de schuwe Reiger op zomeravonden z'n wilden kreet doet hooren als 't zoo stil is en het spiegelgladde watervlak de karmijn- en purpertinten van de wegzinkende zon weerkaatst.

Eindelijk, in het oosten, de groote zware dijken langs de rivier, met hun wijde vergezichten op de lage vette polderweiden met de breede, als een waaier zich uitspreidende, slootenrijen. Hier en daar, langs den weg, staat een oude noteboom, met knoestigen stam, zware takken en dicht bladerloof, een mooie afwisseling in 't landschap. Sommige van die oude boomen zijn gebogen door de noordwesterstormen, die huilend en gierend over de vlakte komen aangestormd en beukend op hen neerstorten. Gewoonlijk houden ze zich goed en bieden taaien weerstand, maar op den duur is de uitwerking toch zichtbaar. Schilderachtig is vooral 't punt bij de herberg „'t Roosje” aan den dijk naar Haastrecht. Geheel binnen den dijk 't plasje, dat stilblauw kleurt tusschen het ruischende riet, waar Waterhoentjes keffend en schokstaartend genieten van de mugjes op de plompenblaren, en waar de overtrekkende Aalscholver soms in spiraal-glijvlucht neerdaalt om te ver-

poozen of te visschen naar zilveren voorn of vette paling. Dan geheel tegen den dijk leunend, 't oude vuil-witte huisje met 't roodpannige bemoste dak en 't aardige uithangbord aan den voorgevel. Recht voor ons de weg met de bedrijvige kippen en 't heldere grind, dat knarst onder onze voeten.

Links van den weg de oude meidoornhaag met de teere wit-roode bloesems en 't dichte struweel waarin de nestjes van Winterkoning en Zanglijster verdoken liggen. Eindelijk de oude boomgaarden, die in 't voorjaar overladen staan van bleekrose bloesemvlindertjes.

Het gebied van de Avifauna Goudana.

Daar schettert de Vink z'n overmoedige fahfares en zingt en jubelt de Zanglijster en droomt de Merel in klare heldere tonen.

Ja, de omstreken van Gouda zijn mooi voor wie ze kent en weet te waardeeren! Er wordt zoo dikwijls ietwat smalend gesproken over 't eentonige en alles gekultureerde van deze lage landen in tegenstelling met de oostelijke en zuidelijke streken van ons land, die meer afwisselend zouden zijn en waar men nog land aantreft, dat wild en woest gebied van de natuur is.

De vogelsoorten genoemd en besproken in de navolgende lijst zijn grootendeels door ons waargenomen in een tijdsruimte van ongeveer drie jaren. Hier en daar is gebruik ge-

maakt van oudere, deels ongepubliceerde, gegevens, die we de moeite waard achten terwille van de volledigheid op te nemen. Zoo hebben we zelfs van een enkel gegeven op 't „Goudsche Bosch” betrekking hebbende melding gemaakt.

Het terrein van onderzoek is niet scherp omlijnd. 't Heeft tot straal een afstand van ongeveer twee uur gaans langs de wegen van Gouda uit, en is gelegen zoowel ten noorden als ten zuiden van den Hollandschen IJssel. (Zie de Schetskaart.)

Het bestaat voornamelijk in polders, bijna uitsluitend weiland; in een deel van de Zuidplaspolder worden echter nog verschillende gewassen als tarwe, rogge, vlas en koolzaad verbouwd. Tusschen Gouda en Boskoop vinden we vele kwekerijen. De streek is over 't algemeen tamelijk boomloos, alleen langs de hoofdwegen is dit beter. Gaan we naar het oosten dan krijgen we langs den IJssel steeds grootere boomgaarden, terwijl we eerst voorbij Oudewater de eerste boomgroep van eenige beteekenis aantreffen, het Linschoter Bosch, dat ornithologisch voor ons van belang is.

Natuurlijk hebben we ook de bekende plassen bij Reeuwijk en Sluipwijk doorzocht. Belangwekkend zijn verder de uiterwaarden in den Hollandschen IJssel, de grienden, rietputten en de, gedeeltelijk ongebruikte, eendenkooien, hier en daar te midden van de weilanden liggend, en last not least het voor geregelde waarnemingen zoo geschikte Van Bergen IJzendoorpark (Stadspark).

De gegevens, voor zoover niet van ondergeteekenden, zijn afkomstig van de leden der Goudsche Ornithologische Club „Hirundo”, de Heeren B. Swanenburg en B. H. Cramer te Gouda, O. Banga te Wageningen, E. E. van der Voo te Hekendorp en J. de Bruyn te Oudewater, die wij hierbij, evenals den Heer A. de Bruyn te Amsterdam onzen hartelijken dank betuigen voor de verleende medewerking.

Wij zijn er ten volle van overtuigd, dat een lijst als deze behoort te steunen op een collectie in het observatie-terrein verzamelde vogels. Wanneer we nochtans een lijst aanbieden, waarbij het bewijsmateriaal grootendeels ontbreekt, dan geschiedt dit om de volgende redenen: ten eerste, dat het ons niet mogelijk is, althans in de eerstkomende jaren, dergelijk bewijsmateriaal te verzamelen, en ten tweede omdat het voor den vogelkundigen waarnemer niet moeilijk is, de meeste species in de natuur te herkennen. Dit als excuus aan de ornithologen, die dit lezen!

Waar tegenwoordig nog steeds zoo'n groote verwarring bestaat in de nomenclatuur is 't noodzakelijk dat wij, om de zoozeer begeerde eenheid te krijgen, dezelfde benaming gebruiken, die de Heer Bn. Snouckaert heeft gekozen in „Avifauna Neerlandica”, dus die waarin de wet der prioriteit en de ternaire nomenclatuur zoo consequent mogelijk worden toegepast. „Avifauna Neerlandica” (Leeuwarden, 1908) is eenigszins verouderd, met de nieuwste nomenclatorische veranderingen hebben we echter rekening gehouden. De Heer Snouckaert gaf ons in dezen zijn zeer gewaardeerden steun. Hoewel ook de systematiek van „Avifauna Neerlandica” verouderd is (vergelijk: „A Handlist of British Birds” van Hartert, Jourdain, Ticehurst en Witherby, „Die Vögel der Paläarktischen Fauna” van Dr. Ernst Hartert en „Nomenclator der Vögel Bayerns” van Hellmayr en Laubmann) meenden we, om praktische redenen, toch deze te moeten behouden.

Tenslotte rest ons nog een woord van welgemeenden dank aan de Heeren Dr. C. Eykman, P. A. Hens, Mr. Dr. R. C. E. G. J. Baron Snouckaert van Schauburg en Dr. Jac. P. Thyse voor de velerlei steun ons bij het samenstellen van de lijst verleend. In 't bijzonder geldt dezen dank den Heer Snouckaert, die onze Club ten allen tijde zijn steun en raad gaf.

Het Bestuur der G. O. C. „Hirundo”,

E. HOFFMANN, voorzitter.

A. SCHEYGROND, secretaris.

Gouda, 4 September 1922. Bleekerssingel 64.

Voor welwillende op- en aanmerkingen, of gegevens, houden we ons ten zeerste aanbevolen!